

ЖИГАР ЦИРРОЗИНИНГ ТАРҚАЛИШ ЧАСТОТАСИНИНГ ГЕНДЕРЛИК ХУСУСИЯТЛАРИ ВА 21 ЙИЛЛИК ЎЗГАРИШЛАРИНИ АНДИЖОН ШАРОИТИДА ЭПИДЕМИОЛОГИК ТАВСИФИ

Н. С.Мамасолиев,

И. Р. Асқаров,

Н. С. Хақимов,

Б. У. Усмонов

Андижон давлат тиббиёт институти

Долзарблиги

WHOSIS (2008) маълумотларига кўра, дунёда жигар цир-рози (ЖЦ) билан касалланиш, ҳар юз минг аҳолига 20-40 та бемор тўғри келганлиги эътироф этилган ва унинг тарқалиш частотаси, тадқиқотчиларнинг олган натижаларига бўйича, барқарор ўсишда давом этмоқда. Мавжуд адабиётлар таҳлил кўрсатадики, жигар циррозларининг эпидемиологик тавсифлари ўзгариб бормоқда: деярли дунёнинг барча мамлакатларида касалликни барқарор ўсиши қайд этилмоқда. Бундан ташқари, ушбу касалликлари бор беморларда, юрак-қон томир касалликларининг ривож-ланиш хавфи ошганлигини ҳам тасдиқлаб берилган. Тақдим этилган маълумотлар ва эпидемиологик тадқиқотлар, аҳоли орасида жигар циррозининг профилактикасига оид дастурларни амалга оширишда, ҳамда, ушбу ижтимоий аҳамиятли жигар касалликларини ўрганиш учун, истиқболли илмий мавзу-ларни белгилашда қимматли ва аҳамиятлидир.

Изланишнинг мақсади. Жигар циррозининг тарқалиш частотасининг гендерлик хусусиятлари ва 21 йиллик ўзгаришларини Андижон шароитида тарқалишини ўрганиш.

Изланиш материал ва усуллари. Тадқиқотга 18-74 ёшли, Андижон давлат тиббиёт институти клиникаси бўлимларида сўровномали, биокимёвий, инструментал, функционал ва аутопсия усуллари билан тасдиқланган сурункали гепатит ва жигар циррози билан 2000-2020 йилларда даволанган бемор эркак ва аёллар популяцияси (4585та) ўрганиб чиқилди.

Изланиш натижалари. Текширув натижалари қуйидагилардан иборат бўлди: жигар циррозлари катта ёшдаги аҳолида 73,5 фоиз, аёлларда 72,0 фоиздан тарқалиш частотаси билан аниқланди. Охириги 21 йилда аниқланиш частотаси 13,8 фоизга ёки 1, 2 мартача ортган. Гендерли фарқлари касалликни тарқалиш частотаси бўйича сезиларсиз даражада ифодаланади ($P>0,05$). ЖЦ эркакларда – 74,4 фоиз ва аёлларда 72,0 фоиздан аниқланиш частотаси билан ҳарактерланади. Гендерлик хос жихатлар касалликни ўсиш сурьатларида кузатилади, аёлларда ЖЦ 21 йилда 18,7 фоизга ва эркакларда 10,7 фоизга

кўпайиш билан, яъни 8,0 фоиз тафовут билан аёлларда ортиқ кўпайиб бориш тенденцияси хос бўлиб тасдиқланди ($P < 0,05$).

Хулоса. Жигар циррозини Андижоннинг катта ёшдаги аҳолиси орасида тарқалишини ва гендерлик хусусиятларини 21 йиллик клиник – эпидемио-логик мониторинг натижалари бўйича хос жihatга эга бўлиши аниқланди. Ушбу натижалар бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактик амалиётини ЖЦ га нисбатан илмий асосланган тарзда оптималлаштиради, ҳамда, прогноз-лаш жадваллари ва технологияларини яратиб бериш учун асос бўлиб хизмат қилади.